

Karina Paulina Marczuk*

O obszarach dyplomacji Rumunii: wizyta księżniczki Małgorzaty w Polsce

Na początku marca odbyła się wizyta w Polsce księżniczki Małgorzaty, Strażniczki Korony Rumuńskiej, wraz z małżonkiem, księciem Radu. Para książęca przebywała w Warszawie w dniach 4-6 marca 2020 r. Pobyt księżniczki Małgorzaty zbiegł się w czasie z obchodzonym na początku marca w Rumunii świętem wiosny (Mărțișor), podczas którego tradycyjnie obdarowuje się kobiety drobnymi upominkami, oraz celebrowanym w Polsce Dniem Kobiet. Z tego względu głównym punktem wizyty stał się udział księżniczki Małgorzaty w zorganizowanej przez Ambasadę Rumunii w Polsce, Polsko-Rumuńską Bilateralną Izbę Handlowo-Przemysłową (PRBCC) oraz Rumuński Instytut Kultury w Warszawie konferencji Women Leadership Forum. Księżniczka Małgorzata objęła to wydarzenie honorowym patronatem, a ze strony polskiej wzięła w nim udział m.in. minister rozwoju regionalnego Jadwiga Emilewicz.

Rumuńska Rodzina Królewska. W 2016 r. przypadła 150. rocznica wprowadzenia na rumuński tron dynastii Hohenzollernów, którą zapoczątkował Karol I, najpierw książę, a następnie król Rumunii. Ustanowienie dynastii Hohenzollernów w Rumunii stało się możliwe dzięki wsparciu przez Francję (Napoleona III) tego rodu. Tradycyjnie Rumunia miała bliskie związki z Francją, więc ta kandydatura zyskała poparcie w kraju. Po Karolu I kolejno Rumunią władali Ferdynand I, Karol II i ostatni król Rumunii Michał I. Księżniczka Małgorzata jest najstarszą córką króla Michała I i królowej Anny Burbon-Parmeńskiej. Ma cztery siostry – księżniczki Helenę, Irenę, Zofię i Marię. Została wskazana przez króla Michała jako ta, która ma stać na straży Korony Rumuńskiej, i tylko jej przysługuje tytuł Strażniczki Korony (*Custodele Coroanei*). Zdecydowano się na to rozwiązanie jako kompromisowe – król Michał I abdykował w 1947 r., udał się na emigrację i nie pretendował do władzy po przemianach początku lat 90. Zupełnie wyjątkowe w powojennej historii jest to, że do 1947 r. w Rumunii monarchia współzysztowała z Rumuńską Partią Komunistyczną. Po śmierci króla Michała I w 2017 r. sukcesorką stała się zatem księżniczka Małgorzata.

Obecna rola Strażniczki Korony sprowadza się w głównej mierze do dbania o pamięć o Rodzinie Królewskiej i wypełniania funkcji o charakterze ceremonialnym. W Bukareszcie siedzibą pary książęcej jest zwrócony Rodzinie Królewskiej na początku lat 90. Pałac Elżbiety (*Palatul Elisabeta*). Ponadto król Michał i królowa Anna, wraz z księżniczką Małgorzatą i księciem Radu, w 2010 r. założyli Fundację Kolekcja Rumuńskiej Rodziny Królewskiej, której celem jest piecza nad dziełami sztuki będącymi w posiadaniu Rodziny. Księżniczka Małgorzata angażuje się w inicjatywy spoza głównego nurtu bieżącej polityki Rumunii, pozostając na uboczu życia politycznego. Wizyta w Polsce i udział w Women Leadership Forum w Warszawie stanowiły jednak sygnał, że para książęca bierze udział w budowaniu wizerunku Rumunii za granicą, a zatem wspiera dyplomację publiczną Rumunii.

Obszary współpracy. Polska i Rumunia współpracują szczególnie ściśle w obszarze gospodarki. Jeśli chodzi o wartość obrotów handlowych między Polską a Rumunią, to według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 r. pod względem wielkości wymiana handlowa z Rumunią plasuje się na 14. miejscu (dla porównania wymiana z Chinami zajmuje dopiero 20. miejsce). Tym samym jej wartość wynosi aż 2,15% PKB¹. Wiele polskich firm rozwija działalność w tym państwie, na półkach sklepów można spotkać liczne polskie towary (zwłaszcza żywność, kosmetyki), które cieszą się zainteresowaniem rumuńskich konsumentów. Polskie Linie Lotnicze LOT

¹ Zob. Główny Urząd Statystyczny, *Obroty handlu zagranicznego według krajów*, http://swaid.stat.gov.pl/HandelZagraniczny_dashboards/Raporty_predefiniowane/RAP_SWAID_HZ_3_8.aspx [dostęp: 20.03.2020].

oferują bezpośrednie połączenia z Polski do Rumunii, lata tam również prywatny przewoźnik WizzAir. Brak jednak bezpośredniego osobowego połączenia kolejowego.

Marcowa wizyta w Polsce księżniczki Małgorzaty upłynęła pod znakiem wzmocnienia obustronnej współpracy gospodarczej i pogłębiania więzi między oboma państwami. Należy zaznaczyć, że wizyta w Polsce była pierwszą wizytą zagraniczną, którą para książęca odbyła w 2020 r., co pokazuje, jak ważna dla Rumunii jest współpraca z Polską. W trakcie wizyty odbyło się także spotkanie z przedstawicielami rumuńskich firm, które działają w Polsce. Gheorghe Marian Cristescu, prezes Polsko-Rumuńskiej Bilateralnej Izby Handlowo-Przemysłowej, zwracał uwagę na pogłębianie wzajemnych kontaktów, zwłaszcza w sferach społecznej, biznesowej i na poziomie międzyrządowym, oraz na zwiększającą się liczbę polskich turystów, którzy udają się do Rumunii. W podobnym tonie wypowiadał się ambasador Rumunii w Polsce Ovidiu Dranga. Zwrócił uwagę m.in. na te trzy obszary. Kluczowa jest również współpraca w sferach polityki, bezpieczeństwa, a także kultury. Współpraca w zakresie bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa energetycznego, jest szczególnie istotna z punktu widzenia zawartego w 2009 r. partnerstwa strategicznego między Polską i Rumunią. Jest ona realizowana w kontekście członkostwa obu państw w Sojuszu Północnoatlantyckim i Unii Europejskiej. Co ciekawe, obecnie rumuńscy żołnierze przebywają w Polsce.

Obszary dyplomacji. Ważnym punktem wizyty księżniczki Małgorzaty w Polsce było także zwrócenie uwagi na rolę kobiet w polityce i gospodarce – w czasie konferencji księżniczka Małgorzata wygłosiła przemówienie pt. „Udział kobiet w życiu publicznym”. Zwróciła uwagę, że choć zarówno w Polsce, jak i w Rumunii wzrasta liczba kobiet na stanowiskach decyzyjnych, to jednak wciąż nie jest ona równa liczbie mężczyzn pełniących tego typu funkcje. Podkreśliła także, że kwestia równości jest jednym z priorytetów jej działalności. W kontekście relacji polsko-rumuńskich kobiety mogą być zatem postrzegane jako „promotorki zmiany społecznej” i „aktorki innowacyjnej transformacji”².

Wizyta księżniczki Małgorzaty to jedno z wydarzeń, które dało Rumunii możliwość promocji w Polsce. W 2019 r. Polska i Rumunia obchodziły stulecie dwustronnych stosunków dyplomatycznych. Rocznicą ta stanowiła okazję do zorganizowania szeregu wydarzeń mających na celu wzmocnienie obustronnych więzi. Mimo wielu kontaktów między oboma państwami paradoksalnie dla Polaków Rumunia pozostaje stosunkowo mało znana (zwłaszcza dla młodszego pokolenia). Działania mające na celu promocję jej wizerunku koordynowane są przez Rumuński Instytut Kultury (ICR), działający w Warszawie od 2006 r. Z kolei od 2001 r. w Bukareszcie funkcjonuje Instytut Polski – plany otwarcia tej placówki sięgają jeszcze czasów przedwojennych. Na zasadzie wzajemności oba państwa goszczą także na swoim terytorium ambasady drugiej strony. Działalność ICR sprowadza się w głównej mierze do organizowania wydarzeń o charakterze kulturalnym (wystawy, promocja Rumunii i rumuńskiej kultury w Polsce, także historii etc.), organizowane są również kursy języka rumuńskiego.

Obecnie dyplomacja ekonomiczna wraz z dyplomacją kulturalną i dyplomacją publiczną stanowią priorytetowe obszary aktywności Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rumunii – wpisują się tu działania skierowane do Polski. Nie należy zapominać, że także prezydencja Rumunii w Radzie Unii Europejskiej w 2019 r. dała temu państwu możliwość promowania się na forum międzynarodowym. Funkcja ta stanowiła również okazję do zacieśnienia kontaktów z innymi państwami „dalszego sąsiedztwa”, takimi jak Polska.

Wnioski. Wizyta księżniczki Małgorzaty w Polsce wpisuje się w ciąg działań, które mają na celu upowszechnianie wiedzy o Rumunii w Polsce i zwiększenie zainteresowania tym krajem. Chociaż księżniczka Małgorzata nie pełni żadnej oficjalnej funkcji, stając na uboczu bieżącej polityki, to jej pozycja, arystokratyczne pochodzenie, historia rodziny, a zatem jej atrybuty zostały zręcznie wykorzystane do budowania wizerunku Rumunii. Nie zabierając głosu w sprawach bieżącej polityki, księżniczka skoncentrowała się na kwestiach równości kobiet, problemie, który jest wspólny dla wszystkich kobiet, nie tylko w Polsce i Rumunii. Swoją osobą zwróciła uwagę m.in. na rolę kobiet w biznesie, wpisując się w nurt nie tylko dyplomacji feministycznej, lecz także dyplomacji

² Centrum Prasowe PAP, *MFIPR: Kobiety sukcesu w biznesie i życiu publicznym – Women Leadership Forum (komunikat)*, [http://centrumprasowe.pap.pl/cp/pl/news/info/155189,36,mfipr-kobiety-sukcesu-w-biznesie-i-zyciu-publicznym-women-leadership-forum-\(komunikat\)](http://centrumprasowe.pap.pl/cp/pl/news/info/155189,36,mfipr-kobiety-sukcesu-w-biznesie-i-zyciu-publicznym-women-leadership-forum-(komunikat)) [dostęp: 30.03.2020].

ekonomicznej. Co więcej, swoją obecnością zwróciła Polakom uwagę na dzieje stosunków polsko-rumuńskich, w które zaangażowany był jej ojciec, król Michał I. Tym samym włączyła się w działania z zakresu dyplomacji publicznej realizowanej przez Rumunię, także wobec Polski. Organizacja takich wydarzeń, jak wizyta pary książęcej, jej zaangażowanie w budowanie wizerunku Rumunii powinny przyczynić się do wzmocnienia stosunków polsko-rumuńskich, zwłaszcza w sferze gospodarki i współpracy biznesowej. Obecni i potencjalni partnerzy zyskali szansę, by lepiej się poznać bądź nawiązać współpracę. Polskie firmy są już obecne na rynku rumuńskim, z kolei rumuńskie firmy niewątpliwie są zainteresowane wejściem na rynek polski, np. w sektorach takich jak moda (w pierwszym dniu konferencji odbył się pokaz kolekcji projektantek z obu państw). Czy plany te będą miały szansę realizacji w obecnej sytuacji, związanej z pandemią COVID-19, pokaże czas.

Opinie wyrażone w publikacji prezentują wyłącznie poglądy autora i nie mogą być utożsamiane ze stanowiskiem Instytutu Europy Środkowej.

* **Dr hab. Karina Paulina Marczuk** – autorka komentarza gościnnego

Katedra Dyplomacji i Instytucji Międzynarodowych, Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, Uniwersytet Warszawski.